

Socialdepartementet
S2022/00562

Yttrande över betänkandet En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95)

Sammanfattning

Region Dalarna har tagit emot betänkandet "En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker" från Socialdepartementet och välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på utredningen om och i så fall hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan införas i Sverige, under förutsättning att Systembolagets monopol säkras.

Den huvudsakliga utgångspunkten för Region Dalarnas remissvar är den regionala utvecklingsstrategin, "Dalastrategin 2030 – Tillsammans för ett hållbart Dalarna" samt Region Dalarnas Hållbarhetsprogram 2022-2025 främst med koppling till folkhälsan. I arbetet med remissvaret har dialoger förts med representanter för länets hantverksbryggerinäring samt med representanter för Region Dalarnas hållbarhetsavdelning med fokus på folkhälsan.

Synpunkter i huvudsak

Region Dalarna bedömer att betänkandet är väl genomarbetat och grundligt motiverat utifrån utgångspunkten att genomförda analyser, antaganden och konsekvensanalyser är tydligt redovisade och argumenten är rimliga. Region Dalarna ser ingen anledning att ifrågasätta betänkandets bedömningar.

Region Dalarna ser positivt på att förslagen är utformade för att säkra Systembolagets monopol då majoriteten av hantverksbryggerierna är mycket måna om Systembolagets ställning samt att Systembolagets sortiment "Tillfälligt sortiment lokalt och småskaligt" (TSLs) inte påverkas negativt av en eventuell gårdsförsäljning. Region Dalarna ser givetvis även positivt på att förslagen är utformade för att inte riskera folkhälsan.

Region Dalarna anser att gränsen för att som hantverksbryggeri inkluderas i förslaget ökas från 500 000 liter per år till 5 000 000 liter per år. Detta för att inte exkludera de hantverksbryggerier som verkat längst i länet och som

ofta verkar som reseanledningar för entusiastiska nationella och internationella besökare.

Det går inte att med säkerhet förutse folkhälsokonsekvenserna av en reform som den som här föreslås. Därför vill Region Dalarna understryka vikten av att ta fasta på utredningens förslag om tidsbegränsad lagstiftning som ett första steg.

Region Dalarna stöder utredningens förslag som helhet utifrån aspekten om gynnsamma folkhälsoeffekter till följd av en positiv landsbygdsutveckling.

Nedan följer ytterligare reflektioner kring utredningen och synpunkter från Region Dalarna (utifrån betänkandets disposition)

10.2.2 Endast i begränsade kvantiteter

Utredningens förslag: Vid gårdsförsäljning ska försäljningen till varje enskild person vid samma besökstillfälle inte få överstiga 0,7 liter spritdryck, 3 liter vin, 3 liter andra jästa drycker, och 3 liter starköl.

Då många hantverksbryggerier producerar många olika sorters öl som besökaren kan tänkas vilja köpa minst en flaska av samt att öl generellt har lägre alkoholhalt än vin anser Region Dalarna att kvantiteten starköl som får säljas kan ökas till 5-6 liter.

10.3 Vem som ska få bedriva gårdsförsäljning

Utredningens förslag: Gårdsförsäljning ska få bedrivas av den som yrkesmässigt tillverkar alkoholdrycker under förutsättning att... tillverkarens produktionsvolym årligen uppgår till högst... 500 000 liter jästa drycker med upp till 10 volymprocent alkohol...

Många av de hantverksbryggerier som har haft produktion under 10 år eller mer har skapat sig ett namn, en stabil produktion och en anseilig kundkrets. Många av dessa, speciellt de som är lokaliserade på landsbygden, utgör ofta en av reseanledningarna till en plats eller ett område och har därför stor positiv inverkan på besöksnäringen. I några fall överstiger dessa hantverksbryggeriers årliga produktion 500 000 liter (dock en årsproduktion som om den jämförs med ett stort industriellt bryggeri kan motsvara en halv veckas produktion). Att för dessa hantverksbryggerier behöva kommunicera med sina nya och befintliga besökare (ofta internationella) att de inte omfattas av gårdsförsäljningen kan skapa många negativa besökar-/ kundupplevelser som även kan påverka besöksnäringen negativt.

Region Dalarna anser därför att förslaget om en årlig produktion av 500 000 liter jästa drycker med upp till 10 volymprocent alkohol ökas till en årlig

produktion om 5 000 000 liter. En övre gräns som till exempel skulle innebära att alla medlemmar i Föreningen Sveriges Oberoende Småbryggerier (c:a 140 stycken) inkluderas i förslaget. Något som bland annat skulle underlätta bryggeriernas kommunikation med sina besökare och inte behöva leda till negativa besökar-/ kundupplevelser.

10.5.2 Försäljningstider

Utredningens förslag: *Kommunen ska besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Gårdsförsäljning ska dock inte få bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00. Vid bestämmande av tiden för gårdsförsäljning ska särskilt beaktas sociala och hälsomässiga skyddshänsyn.*

Många av länets hanterverksbryggerier har provningar och visningar på kvällstid, ofta med start klockan 18.00, på veckodagar samt under helger. Att försäljning av drycker inte får pågå längre än till 20.00 kan påverka besöket och upplevelsen negativt. Om försäljningen ska föregås av provning eller visning är en försäljningsstart kl 10.00 i tidigaste laget. Utifrån detta anser Region Dalarna att försäljningstiderna kan förändras till kl 11.00-21.00 för att mer praktiskt anpassas till hantverksbryggeriernas förutsättningar.

11 Ikraftträdande och frågan om tidsbegränsad lagstiftning

Utredningens förslag: *De föreslagna reglerna om gårdsförsäljning ska föras in i alkohollagen (2010:1622) och tidigast träda i kraft den 1 juli 2023. Reglerna ska gälla i sex år från ikraftträdandet, dvs. till den 1 juli 2029.*

Det går inte att med säkerhet förutse folkhälsokonsekvenserna av en reform som den som här föreslås. Därför vill Region Dalarna understryka vikten av att ta fasta på utredningens förslag om tidsbegränsad lagstiftning som ett första steg. Region Dalarna finner utredningens resonemang kring utvärdering och eventuell justering av regleringen som en nyckel till möjligheterna att öppna upp för småskalig gårdsförsäljning av alkohol i Sverige.

Region Dalarna stöder utredningens förslag om ikraftträdande och frågan om tidsbegränsad lagstiftning

Enligt konsekvensanalysen i betänkandet skulle gårdsförsäljning bidra till en levande och växande landsbygd där man ska kunna leva, bo och arbeta i alla delar av landet.

Möjligheter till egen försörjning, framtidstro och upplevelsen av att bo i levande landsbygd är exempel på bestämningsfaktorer för hälsa som kan stärkas av ett förslag som detta och därmed ge positiva folkhälsoeffekter som delvis uppväger eventuellt negativa effekter som ökad alkoholkonsumtion kan innebära.

Region Dalarna stöder därmed utredningens förslag som helhet utifrån aspekten om gynnsamma folkhälsoeffekter till följd av en positiv landsbygdsutveckling.

2022-05-16

§51 Svar på remiss från Socialdepartementet - Betänkandet En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95)

Diarienummer RS2022/695

Regionstyrelsens arbetsutskott beslut

1. Remissvar, enligt bilaga b), med ändring enligt nedan, ska utgöra Region Dalarnas svar till Socialdepartementet.

Reservation

Elin Norén (S) och Abbe Ronsten (S) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Maja Gilbert Westholm (V) reserverar sig skriftligt mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Region Dalarna har tagit emot betänkandet "En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker" från Socialdepartementet och välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på utredningen om och i så fall hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan införas i Sverige, under förutsättning att Systembolagets monopol säkras.

Den huvudsakliga utgångspunkten för Region Dalarnas remissvar är den regionala utvecklingsstrategin, "Dalastrategin 2030 – Tillsammans för ett hållbart Dalarna" samt Region Dalarnas Hållbarhetsprogram 2022-2025 främst med koppling till folkhälsan. I arbetet med remissvaret har dialoger förts med representanter för länets hantverksbryggerinäring samt med representanter för Region Dalarnas hållbarhetsavdelning med fokus på folkhälsan.

Nedan följer Region Dalarnas huvudsakliga synpunkter:

Region Dalarna bedömer att betänkandet är väl genomarbetat och grundligt motiverat utifrån utgångspunkten att genomförda analyser, antaganden och konsekvensanalyser är tydligt redovisade och argumenten är rimliga. Region Dalarna ser ingen anledning att ifrågasätta betänkandets bedömningar.

Region Dalarna ser positivt på att förslagen är utformade för att säkra Systembolagets monopol då majoriteten av hantverksbryggerierna är mycket måna om Systembolagets ställning samt att Systembolagets sortiment "Tillfälligt sortiment lokalt och småskaligt" (TSL) inte påverkas negativt av en eventuell gårdsförsäljning. Region Dalarna ser givetvis även positivt på att förslagen är utformade för att inte riskera folkhälsan.

Region Dalarna anser att gränsen för att som hantverksbryggeri inkluderas i förslaget ökas från 500 000 liter per år till 5 000 000 liter per år. Detta för att

inte exkludera de hantverksbryggerier som verkat längst i länet och som ofta verkar som reseanledningar för entusiastiska nationella och internationella besökare.

Region dalarna anser att det är av vikt att följa utvecklingen av folkhälsan kopplat till denna reform. Dock avstyrker Region Dalarna utredningens förslag om en tidsbegränsad lagstiftning då detta riskerar att ytterligare försvåra för långsiktiga investeringar i ett växande småskaligt företagande på landsbygden.

Region Dalarna stöder utredningens förslag som helhet utifrån aspekten om gynnsamma folkhälsoeffekter till följd av en positiv landsbygdsutveckling.

I ärendet redovisas följande dokument:

1. Protokollsutdrag Regionala utvecklingsnämnden 2022-04-29 § 42
2. Remissvar på betänkandet En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker
3. Tjänsteutlåtande daterat 2022-03-07
4. Betänkandet En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker, SOU 2021:95

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande Ulf Berg (M) yrkar bifall till regionala utvecklingsnämndens förslag med ändringsyrkande i remissvarets sida två.

Regionala utvecklingsnämndens förslag: Det går inte att med säkerhet förutse folkhälsokonsekvenserna av en reform som den som här föreslås. Därför vill Region Dalarna understryka vikten av att ta fast på utredningens förslag om tidsbegränsad lagstiftning som ett första steg, styrks.

Ersätts av: Region dalarna anser att det är av vikt att följa utvecklingen av folkhälsan kopplat till denna reform. Dock avstyrker Region Dalarna utredningens förslag om en tidsbegränsad lagstiftning då detta riskerar att ytterligare försvåra för långsiktiga investeringar i ett växande småskaligt företagande på landsbygden.

Elin Norén (S) yrkar bifall till regionala utvecklingsnämndens förslag.

Maja Gilbert Westholm (V) yrkar avslag till regionala utvecklingsnämndens förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer regionala utvecklingsnämndens förslag mot avslag till detsamma och finner att arbetsutskottet beslutar bifalla regionala utvecklingsnämndens förslag.

Ordförande ställer sedan eget ändringsyrkande mot avslag till detsamma och finner att arbetsutskottet beslutar enligt ordförandes ändringsförslag.

Skickas till

Länsstyrelsen Dalarna
